

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítóknak egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., félooldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:
Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)
Előfizetéseket elfogad és hirdetésekkel felvesz: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézandók.

Anglia szerepe.

A világháború kellő közepében nem érdektelen megfigyelni Angliát, e rémes napok rossz szellemét. Miként állja helyét a küzdelemben, miként teljesíti szövetséges kötelességeit. Belgium száz sebtől vérzik az angol barátság miatt, csaknem egész birodalmát a német haderő tartja vaskezeben. Mit kapott kölcsönképen? Hogy szorongatott királya oda menekülhet. No ez sovány vigasztalás.

Franciaországot is sikerült falhoz állítania. A revanche eszméktől duzzadó franciák nagy áldozatot hoznak. A köztársaság katonái alapon épült fel s bár Hervé és társai sokat ágáltak a hadsereg ellen, a franciák folyton fegyverkeztek.

Milliókat költöttek nyugati erősségeik helyrehozására, hadifelszereléseik kiegészítésére, hajóhaduk kiépítésére. Fegyver alá hívták a lakosságnak körülbelül tizenegy százalékát. Negyven esztendő előkészülete után most odaléptek a világ elé s az Oise meg a Maas között kétszáz kilométer távolságban küzdik nagy harcukat. Bátorságuk, hősiességük elismerést érdemel. Legfényesebb bizonyítéka ennek a két hét óta folyó nagy küzdelem. Az a szerencsétlenségük, hogy éppen a német katonasággal állanak szem-

ben. Tartson bár a küzdelem soká, általános a vélekedés, hogy a francia a jelen körülmények között nem kerekedhet felül. És ha elbukott, ekkora erőt soha többé kiállítani nem tud érdekei védelmére, szerepét hosszú időre eljátszotta. Köszönje meg az angolnak ezt a szívességet, mert ő volt az egész konfliktus felidezője. Az ántánt ugyanis VII. Edvárdig meglehetősen csendes volt. Ő és politikai örököse, Grey adott neki harcias színezetet, míg végre egy rettenetes világháborúba kergette.

Hullik a francia vér, vesznek nagy értékek, az egész nép élet-halál harcát vivja, Anglia pedig beéri kisebb szárazföldi csapatok küldésével s óvatosan vigyáz, hogy valami nagyon ne exponálja magát. Szenvedjen más, kaparja ki a parázsból a gesztenyét más, ő majd csak távolról szemléli, de a hasznot magának tartja fenn. Denikve a hagyományos angol politika most is következetes maradt önmagához.

Általában mindenütt feltűnt a háború kezdetén Anglia sakkhuzása Japánnak a küzdelemben vonásával. A közvélemény bizott, hogy amely pillanatban Oroszország nyugaton támadólag fellép, felvetődik a mandzsuriai kérdés s Japán felhasználja a kedvező alkalmat érdekei kielégítésére. Az angol diplomácia úgy látszik ügyesebb volt,

mert el tudta terelni szövetségese megtámadásától. Mindenesetre jellemző világot vet az angol gondolkozásra. Kész volt a sárga fajt ellenünk hozni, a sárga veszedelmet feleleveníteni, csak elérje célját. Mélyenjáró faji ellentétek, Kelet felől fenyegető törtes a fehérek uralma és kulturája ellen, természetellenessé teszik ezt a sakkhuzást, melynek minden mozdulatából kilátszik az igazi cél: Németország gyengítése.

Itt nem kell sokat mondogatni, hogy Angolország lecsuszott arról az utról, melyen századokon át járt s politikai rövidlátásból oly eszközökhöz nyult, melyek következetesek lehetnek nemcsak ránk, de rá nézve is. Önmaga ébresztette fel Japán éhségét, amely Keleten az ő kárára keresi az életosztónök lecsillapodását s könnyen az angol világuralom kikezdője lehet. Vétkezett Európa népei és kulturája ellen abban is, hogy Oroszország mellé állott, melynek századokon át hagyományos politikája volt, ha kell, országok romlásán is Konstantinápoly felé kacsingatni. Rászabadította Európára a szlavizmus rémét, veszedelmes helyzetbe hozta egész kulturánkat, mert ahol az orosz lábát megveti, mindenre rányomja nekünk idegenszerű szellemét.

Amint a jelek biztatnak, számításai nem válnak be. Nem lesz se kedve, se

Nem fogta a golyó.

— Egy népköltő megmenekülése. —

Hosszan, mélyen elmerülve, fel-felragyogó arccal néz el valamit egy harcból kórházba került vitéz. Ajka körül mosoly járszadozik; a mosoly-nak az a fajtája, amely mérsékeltlen boldogságról tanuskodik... Némán a megatottságtól, észrevétlenül figyeljük... A kezében valami képm. Azt nézi, azzal beszél — incselkedik. Egékek zeme az örömteljes büszkeség tüzeben ég. Egy forró könnyesepp gördül végig napbarnított arcán, amelyen ott még a szenvedés nyoma. Aztán egy hirtelen mozdulat: hozzásimult tekintetét elkapja a képről s ajkához szorítja azt, majd meg karjaiba temeti.

Ki látta már a bohókás cicának játékát egy dióval vagy gombolyaggal? Amikor arább gurítja, aztán utána kap, elgurik, majd újra neki durálja magát... Ilyen pajzán, játszi, gyermekded volt a kemény vitéznek ez a néhány pillanata, amelyen a katona acélzilárd szívén, idegzetén urrá lett az apai forrón szerető szívnek lágy érzése. Mert hogy kemény vitéz volt és apa, boldogságtól áradó apa egy személyben. Tábora szálltakor a csendes éjszakákon kiolvasta a csillagok járásából, hogy otthon hagyott kislánya mellé kis fiucskával fogja megajándékozni a fölötté örökös jó Isten. Gondol, búval: hogyan is lesz szegény asszonyfeleségem egymagában kislánykammal, ha majd rózsával nyílik a szive aitt hordott virágbimbó? Nem hagyom-e özvegyiségben két kicsi árvámmal?... De a haza hívó szavára sutba került a gond s amint ilyenkor kell: az ész lett urrá a szív felett. És ment, vonult seregével; fejéből kiverte a gondot s lelkében boszút forralt a gaz ellenség ellen, ami erőt adott izmaiba.

... A sereg átkelt már a Drínán. Épen annyi térség volt, hogy feljéjődik ott. A szerbek gyilkos tüzelése szolgált az illuminációt és zenét hozza. Vitéz katonáink nem teketóriáztak sokat: Szuronyt szegezt! Előre!... A kürt rohamajdója, a dob pergése, a katonák egetverő, földet megreszketető „Rajta!” kiáltása visszavonulásra készítette az ellent. Ágyukat is rohammal támadtak meg és sikerrel. Háromszor kellett megismételni e hősiességét, míg a hegy tetejét is birtokuk vettek s a hívány ellen örült össze-visszaságban, vad futásban keresett menedéket.

Es akkor az utolsó, megfeszített erővel folyó rohamnál történt. Vitéz barátunk megcsuszott. Egy azon pillanatban: szive fölött tompa ütést érzett és egy gazdátlanul szágúdo, elszabadult paripa nékvívogott. Elesett. Háborjájával keskeny sziklahasadékba szorult; nem tudott felállni. S a fiuk rohantak. Rohantak vérszen, viharon s halálán át. Rohantak előre a győzelembe. Puskaropogás, ágyudörgés, diadalordítás, kardok csattogása, lönyerítés, halálhörgés: mintha tulvilági hangzsilipek nyíltak volna meg, amelyeken át rettentő erővel ovdad ki egy elkülönítetten sajátos zene: a háború zajegyvelege. Mi volt ehhez az odaszorultan fekvő vitéz kiáltása:

— Emeljetez fel, hadd rohanjak veletek!

Senki sem halotta; mindenki keresztül gázolt rajta. Elalélt. Mélyéges csendbe borult táj volt, amikor magához tér. Koromsötétség mindenfelé. Egy meggondolatlanul lángra lobbantott gyufa vad tüzelést váltott ki. Szerb golyók-e, avagy a mi halálosztóink fityűltek-e arrafelé, hogy tudhatná. Gondolat folytonosságá meg volt szakítva; ott szakadt meg, hogy szive fölött tompa ütést érte e egy szágúdo paripa letépete. A szive fölő nyul; egy kemény tárgy. Öntudatlanul kiveszi, zsebrevégja.

A bal felső zsebébe nyul: nincs baj, jegyzőkönyvecskéje, melynek hátsólapja tokjában kicsi leánykaja fényképét őrzi, nem hiányzik, meg lesz tehát hűségese kísérője: kisleánya képe is... Mi is volt aztán?... A győzelmi hírt csak később tudta meg. Fél éjjelt kuszva, a Drina partjára ért. Ujabb puskaropogás, a golyók feje fölött fűgyűltek.

Belevágott a folyóba s reccgely ott guggolt, míg reátaláltak a segélynyújtók, akik büszkeséggel mondták el a dicső harcot s az örömmamort, lelkesedést keltő győzelmet.

Barátunkat pedig, aki az átgázolás következtében belső zudásokat szenvedett s harcceptelenné lett, ide hozták; itt ápolják.

Gyermekmeséknek tartottam mindig azokat a régeket, hogy imakönyv, fénykép, medaillon mentette meg valakinek az életét. Olyan meséknek, amelyek kedvesek, fülbemászók s elringatják a lelket és naiv hitben tartják az embereket, amelyekre egy bizonyos alacsonyabb intelligencia-fok mellett szükség van, mert erkölcssemelő hatása van. A naivitás sokszor pótlója a tudásnak s ki naivul hisz, gyakran a legboldogabb, a legirigylésre méltóbb ember... Gyermekmesének tartottam... Nem így van! Tévedtem: magam látom, beismerem!

Szive fölött találta vitéz barátunkat a golyó. Átfurta a zubbonyát, belefúródott szive fölötti zsebben lévő jegyzőkönyvébe. Ebben őrizte kisleánya fényképét. És a golyó — ez a buta, érzéketlen jószág — a fénykép előtt megtorpant, megállt, nem halott tovább; erejét elvesztve a kartonba, amire a kép huza volt, belelűdött és — megakadt.

Ezt nézegeti, ezt az életmentő képet, hű kísérőjének, kis leánykájának képét.

Aztán beleolvad nézésével a távoli helyek csatájába és maga elé morzsolja a visegrádi harc után írt versét:

hajlandósága, hogy hidegen kezét dörzsölje, miközben szövetségesei Lotharingiában és Kelet-Poroszországban hullanak. Anglia keményen meglakol, amiért a világ legnagyobb borzalmát felidézte.

HIVATALOS RÉSZ.

Ordinatio. Bibornok-püspök ur Öemenciaja megbízásából *Kránitz* Kálmán felsz. püspök ur ömeltósága f. é. szeptember hó 30-án a székes-egyházban *Rusznák* Ferenc egyházmegyei szerpapot áldozópappá szentelte.

Dispositio. Kápláni minőségben áthelyeztetek: *Bándy* Ferenc *Csurgóról Keszthelyre, Felker* Lőrinc *Somlóvásárhelyről Csurgóra, Nagy* László *Marczaliból Somlóvásárhelyre.*

Hírek a katonakórházból.

A katonakórház parancsnoksága a legutóbbi nyugtázás óta beérkezett adományokért hálás köszönetet fejezi ki lapunk útján a nagylelkű adományozóknak. Az adakozási kedv gazdagságának jellemzésére közli, hogy eddig 322 kisvankos, 95 különhuzat, 68 lepedő, 388 ing, 251 alsónadrág, 54 zsebkendő, 127 törülköző, 142 pár harisnya, 6 abrosz, 20 szalvéta, 2 meleg téli ing érkezett be. Azonkívül élelmiszerek, cigaretták, újságok és könyvek, nemkülönben pénzadományok. Nevezetesen Veszprém város tanácsa 500 kor., egy kegyes adakozó által rendelkezésre adott nagyobb adományból az alispán 300 kor., az izr. hitközség tagjai templomi tovább folyó gyűjtés útján eddig 500 k.-át meghaladó összeget, Oblatt Rudolf mérszáros 100 kor., Krausz József 15 k.-át, a somogyvári kath. népiszkola gyűjtése szép egy láda tojás. Fogadják a lelkes adakozók a sebesültek nevében is a parancsnokság mélyen átértett köszönetét.

A sebesült katonák nagy része hiányos öltözékben kerül vissza a csatáról. Nagyon soknak ott marad a sapkája, bakancsa, ténkabátja és egyéb felszerelési cikke. Amíg a kórházban vannak semmi hiányt sem szenvednek, de amikor üdülő szabadságra mennek, hiányos ruházatuk miatt meghűlésnek teszik ki magukat. Ruhájuk ugyanis csak akkor pótolható újjal, amikor szabadságuk elteltével ezredüknél jelentkeznek. A kórházparancsnokság a legszükségesebbeket beszerzi és ellátja vele a gyógyultakat. Mi az adakozási készségben kifogyhatatlan nagylelkű hazafias közönséghez fordulunk azzal a tiszteletteljes

kéréssel, hogy a viselt és már nem használt meleg ruhacskéket (télikabát, lábbeli stb.) a szabadságra menő katonák között való szétosztás céljából a katonakórháznak küldjék el. A mai megnehezült idők áldozatot kívának mindnyájunktól és a legcsekélyebb, amit tehetünk, hogy sebesülteinket, kik hazánkért és értünk küzdöttek és szenvedtek el fájdalmaikat, mindenben segíteni igyekszünk. A kegyes adományok, minthogy a városunkban bárhol fekvő sebesültek a katonakórház központi gazdasági hivatalából lesznek ellátva, (ahogy illetékes helyen erről felvilágosították) a kórházparancsnokságnál (kereskedelmi iskola) andandók át.

A katonakórház főépületének ormára kitűzték a vöröskereszt genfi zászlót. A zászló az egyik ápolónőnek Móliterer Czeleszta ajándéka.

Szeptember 30-án a reggeli órákban érdekes csoport vonult át a katonakórház főépületéből az állomásparancsnokságra és azután a vasúti állomásra: a felgyógyult és szabadságot sebesültek voltak, számszerint 174. Egyik-másik sántított meg, botra támaszkodva vonszolta magát, némelyiknek fel volt meg a keze kötte. De a legtöbb üdén, fűrgén, katonásan lépdelt. Nem egy volt, akin magával hozott orosz-köpeny volt. Néhányan ajándék — polgári telikabátba burkolóztak, mivel az övek ottmaradt valahol Lublin táján, vagy a Panoszhely körül Szerbiában. Ez sportsapkában, amaz mamuszban. Volt aki a darabokrát fegyvert, hű kísérőársát szorongatta. Sok a halál birodalmának küszöbéről az élet verőfenyébe, s boldogan hálaosan köszönte az orvosoknak és ápolóknak oadaadó fáradságát. Az ápolónők virággal diszítették a felgyógyult elvonulókat és ezek örömben egybe sántikáltak, botorkáltak, viharokat átélt testüket kiegyenesíteni törekedvén, katonásan az állomásra, hogy a monarchia legkülönbözőbb helyeire, hazájukba, övéikhez boldog viszontlátásra megterjenek.

Sorozás. Hivatalosan ugyan népfelkelési bemutatászemlének mondják, a magyar ember azonban mindig sorozást emleget, valahányszor katonasorban levő fiait *vizitálják*. A népfelkelési bemutatászemlé a mi honvédkerületünkben okt. 1—20. napjaira tűzték ki. A sorozás Veszprémben történik az egész vármegye területéről az alábbi sorrendben. A vizsgálóbizottság polgári elnöke dr. *Komjáthy* László polgármester, katonai tagjai *Átzel* Vilmos százados, *Csáby* Dénes tart. honvédhadnagy s dr. *Weiner* Dávid főorvos. Jelentkezni köteles Veszprém megyéből az összeírás szerint 4363 népfelkelő a 20—22 éves korból. A sorozás rendje: *Október 1-én: Veszprém, 217 népfelkelő. 2-án: Devecser, Ajka, Csöge, Kerta, Kislód, Középiszák, 326 népfelkelő. 3-án: Nagyalácsóny, Noszlop, Padrag,*

Somlószőlős, Somlóvásárhely, Tüskevár 317 népfelkelő. 5-én: Enying, Balatonfőkajár, Balatonkenese, Lajoskomárom 215 népfelkelő. 6-án: Lepény, Dég, 204 népfelkelő. 7-én: Mezőkomárom, Mezőszentgyörgy, Siófok, Szilasbáthás, Csajág, Fokszabadi, 262 népfelkelő. 8-án: Pápa, 364 népfelkelő. 9-én: Adásztevel, Bakonytamás, Lovászaptona, Marczaltó, Nyírad, Takácsi, Tapolcazó, Ugod, Alsógörzsöny, 285 népfelkelő. 10-én: Bakonyjákó, Csót, Dáka, Mihályháza, 274 népfelkelő. 12-én: Homokbödöge, Nemesszalók, Pápakovácsi, Pápateszér, Szűcs, Vaszar, 297 népfelkelő. 13-án: Balatonalmádi, Gyulafiratör, Kádarta, Ósi, Óskú, Peremarton, Szentgál, Szentkirályszabadja, Tótvázsony, Berhida, Hajmáskér, 317 népfelkelő. 14-én: Várpalota, Vörösberey, Herend, Litér, Mecsshely, Nagyvázsóny, Nemesvámos, Papkeszi, Városlód, 322 népfelkelő. 15-én: Bakonybél, Réde, Súr, Zircz, Acsteszer, Csernye, 227 népfelkelő. 16-án: Bakonyzentlászó, Bársonyos, Dudar, Magyarszentkirály, Magyarszombathely, 266 népfelkelő. 17-én: Olaszfalu, Románd, Tés, Veszprémvársány, Zirczvidéke, 270 népfelkelő.

A veszprémi katonakórház.*

(Folyt. és vége.)

Van egy osztálya a veszprémi kórháznak Balatonfüreden is, amely 125 sebesültet fogadhat fel. Itt külön orvos, gazdasági tiszt és ápoló személyzet működik. Egyéböként — ugyanugy, mint a helyi osztályokat — a törzskórház látja el kötszerekkel, gyógyszerekkel. Azután Lepsényben 150, Zirczen 165 és Nagyvázsónyban 20 lábadózo elhelyeztetéséről gondoskodott a kórházparancsnokság. Az adminisztráció a törzskórházból történik. A kórházparancsnokon kívül két gazdasági tiszt látja el, kik mellé 1 számvevő, 5 altiszt és 4 őrök van beosztva. Itt van azon kívül a patika és a készlektárak stb.

Az orvosi szolgálatot a törzskórházban 2 orvos, az osztályokon két vezényelt s a katonai parancsnokság alá tartozó polgári orvos végzi. A konyha felügyeletét egy hadnagy, 1 felügyelő és 2 altiszt végzi; a személyzet 2 szakácsnő és 3 katonaszakács.

Az osztályorvos jelentéseit reggel 7 órakor írja. Nyolckor hangul jelzi az orvoslátogatás kezdetét (ugy szintén d. u. 4-kor). A vörös kereszt nővérek (lásd alább) 1/8-kor mérik betegek hő-

* A helybeli katonakórház szervezetének s működésének ismertetésére céhbeli embert, Koritsánszky Ottó szerkesztőúrunkat kértük fel, aki katonaszolgálatát a kórháznál végzi. Irólásunk, a kórház-parancsnoktól nyert engedély alapján készséggel tett eleget kérésünknek s a fenti cikkben eleink állítja a kórház egész ismertetését. Szerk.

Visegrád.

Bosznianak zord erdei közepett
Sok szép magyar vitéz baka elesett.
Pírós vére ráfolyott a mentére,
De azért csak mentek, mentek előre. —
... Szeme ragyog, karja feszül, szeme ég.
Leikesedik a hazáért s királyért.
Megy előre rettenhetlen erővel:
Megbirkózott háromszoros erővel.

Panos-hegyen a gaz szerbde ágyuztak.
Azt hitték, a magyarok majd megfutnak.
Barom szerbje! Egy-kettő: ott termettünk
S ők futottak, mint mindenki, előlünk.

... Lehanyatlík a vérző nap az égen.
Háromazinú lobogó már a hegyen.
Győztünk! Mienk a dicsőség eleje...
Megy a baka, a jó Isten van vele.

Én magyarom, menj! küzdj bátran! ne hátrálj!
Büszke reád minden vezér, s a király.
Elgondolom s könybe lábad a szemem:
Magyar vagyok! büszkeséggel hirdetem!

Mert poeta a barátunk: *Takács* József a neve s rendes civil foglalkozása mellett népköltő. Boldog családi fészket és mindent, ami egy érzéseibe belemarkolni tudó poeta-lelket megkap. Rigmusba szedte azt is, hogy kis leánya képe védte meg a haláltól:

Drága kis leányom távol vagyok tőled...
A te édes apád nem ölelhet téged.
Nem szaladsz most felem kitárt karjaiddal,
Nem csókolhatlak meg ezer alkalommal.

Nem ülsz most mellettem az ebédasztalnál,
Nem szaladsz eljétem az utcánk sarkánál.

Nem hallom ajkadról: „Isten veled apu!”
... Gazdátlanul maradt nő, leányka s kapu.

Halad most elémbe milliónyi halál:
... De előbb megtorpan, mintsem hogy rám talál.
Megtorpan, mert képed fekszik a szivemen...
Adjon meg az Isten édes kis gyermekem!

A gyólyó meghökkent, nem hatolt azt! tovább,
Széled nézésedre, egyszerűben megállt...
Áldott légy kis lányom hosszú, nagy időkre,
Nőj fel boldogságban apád örmére.

Kis fiához is irt pár strófat, aki akkor látta
meg a napvilágot, mikor épen apja távoli csatákban
erejét, életét vitte a haza oltárára:

Drága kis fiacskám, mit szólnak tenéked,
Hiszen édes apád nem is ismer téged.
Te akkor születted, mikor apád messze
Neked ezt a földet elszántással védte.

A mikor születted nappalon s éjjelen,
Ágyu, puszka bóbólt s így üdvözölt engem:
Hozták az örömhirt pattogó gránátok.
Gondolatom elszállt sietve hozzátok.

Emlékezetes lesz születésed napja:
Akkor szólítottak minden magyart harcra.
Védeni e hazát édes gyermekinknek,
Büszke-utódait a hős eleinknek.

Kértem édes anyád: József nevet adjon.
— Az Isten áldása legyen a magyaron —
Győzelmi babérral ha majd visszatérek
Szívemre ölelek — ismeretlen fiam — szeretettel
téged!

Aztán ott kopogtat egyszerű köntösbe bujt,
de melegen érző muzsájával a királyi vár kapuján:

I. Ferenc József dicső ősz királyunk
Kihuzta a kardját és mi oda álltunk.
Kihuzta a kardját, magasra emelt,
Hogy lesújtson vele éjszaka, meg dél felé.

... Megértettük Felső: ki az ellenségünk.
A rác, meg a muzsika, mennyit vétett nekünk.
Óreg karod körül itt áll a sok magyar:
Győzelemmel rohan, mienk a diadal!

Ezek a primitív szavak, az egymásra rakott rímek, az ujjperceken kipitykézett rigmusok bevilágítanak a magyar baka lelkébe. Lehet buja, baja, gondja: otthon kis családja, lelkének egész melegevel ott örökdió feleltük, szeretettel, gyengésséggel — ami a furó-faragó, földet munkáló, becsületés dologban kikérgesedett kezű magyar ember szivében is magasra fejtődik — hozzájuk simul és megy, rohan előre, vészti, bajt nem ismerve, ezer falalon is keresztül, királyért, hazáért, Istennel! Aztán, amikor a csillagos takaró kigyulad fölötte s megpihen a győzelmes harc után, pipaszó mellett elringatja lelkét, íráshoz nehéz kezébe ceruzát fog és rigmusokba szedi az övéihez való szívélyes szavait s versbe önti áldozatkészségét, hazaszeretetét, királyhűségét.

Ez volt s ilyen lesz a magyar baka mindig. S ezzel és elszánt hősiességével vivta ki magának mindenkor az egész világ elismerését s ezért baberkoszorúval övezett a homloka s ezért örökdió féltő gondos szeretettel mindenki az értünk harcot vitt hős sebesültek ágya mellett! S ezért imádkozunk mindnyájan értetek, fiúk, dicső testvéreink, kik ott kint a harcmezőn küzdőtök-szenvedtek hősi elszántással!

Koritsánszky Ottó.

mérékét, hogy az orvosi látogatáskor annak állásáról jelentést tehesse. Az orvosi látogatásnál, amelyen Zuber ezredorvos, Altstok osztályorvos, orvoshelyettes, szolgálatvezető őrmester, 2 apparátkezelt ember s szobánként a szolgálatra beosztott „nővér” vesz részt, meghallgatják a betegek kívánságát, kiválasztják a köztésre soros betegeket, megadják az orvosokat (az apparátusról a tömeggyógyászokat; porokat, cseppeket stb., az egyéneket kinek-kinek külön rendelve). Ugyanekkor határozzák meg a beteg étrendjét is. Délután ugyancsak meghallgatnak a betegek kívánságait s az ellenőreik, vajjon teljesítettek-e a rendelkezések?

Az étrendben négyféle „diéta” van: Az első, reggelire 4 dl. tej, délből husleves 100 gr. metél zsemleivel, este husleves zsemleivel; a 2-dik, kávé zsemleivel, 10 órakor tej, délből husleves $\frac{1}{4}$ kg., borju, marha vagy sertésült főzelékkel és zsemle, este 100 gr. sült hus és zsemle; a 3-dik, rántott leves reggelire, délből husleves, főzelék marhahussal és $\frac{1}{4}$ kg. fehér kenyér; este rántott leves $\frac{1}{4}$ kg. fehér kenyérral; a 4-dik, mint a 3-dik, de vacsorára még jár sült avagy teszta. Az orvos rendelétere tej, tejes étel, tea, csokoládé, tojás, chateau, borleves, sonka, szárnyas; bor, sör stb. jár a betegnek. Az ebéd $\frac{1}{2}$ 12-kor, a vacsora $\frac{1}{2}$ 6-kor van.

Az egyes szobába beosztott katoná-ápolók a konyhában kapják ki, felügyelet mellett, a betegek adagjait s az étkezésnél a vörös keresztet növekre segédkeznek a sebesülteknek. Az ételket úgy az orvos, mint a tisztiek tartoznak minden alkalommal megizelni s észrevételeikről jegyzőkönyvet felvenni. A sablon-menüt (amelytől csak az orvos rendelkezése lehet eltérni) a gazdasági bizottság állapítja meg egy-egy hónapra előre.

Az orvosi látogatás után kezdődik a sebek átkötése és az operációk. Mindkettőhöz minden beteget a műtőbe visznek. Az orvosok mellé négy vörös keresztet nővér (l. alább) van beosztva s a megfelelő szolgazsemleivel. A sebeket megszabadják a régi kötéstől, az orvos megnézi s ha csak átkötésről vagy kimosásról van szó, azon szobába beosztott nővér végzi (persze az orvos felügyelete alatt), amelyben a beteg fekszik s aki minden betegét fel és leviszi s a fel és levitelére (hordágyon az ápolók) felügyel. Kisebbségben műtőketnél az orvosnak az a négy nővér segédkezik, akik az operáló terembe beosztottak. Arra, hogy milyen elfoglaltságot ad az 500 személyt felvenni képes kórház, megjegyezzük, hogy béke idején a 450 felhívó képességű kórház már nagy helyőrségi kórházzá válik meg s ott a betegeket legalább 15 orvos kezeli, 2—3 patikus látja el.

A látogatási idő d. u. 1—3-ig van. Hozzá tartozók a felvételi irodában kapnak felvilágosítást, valamint ide adandók be minden a betegeknek szóló ajándék is. S nem haladhatunk el szó nélkül, hogy a sok kegyes adomány mellett, külön ki ne emeljük a hitéri gazdaság figyelmét, amely nap-nap után kedveskedik valamivel a betegeknek. Sok felül érkezett fehérnemű, befőtt gyümölcs és sok egyéb, amiről kimutatást már közöltünk s a jövőben is közlünk. Pénzadományok is érkeznek. Így legutóbb Veszprém város adott rendelkezésre 500 koronát s ugyanehnyit a zsidó hitközség tagjai a most elmúlt újév alkalmából.

A sebesültek mellé a katoná-ápolók közül a helybeli Vörös Kereszt Egyesület által kitűnően kiképzett nővérek vannak beosztva. Szigorú lelkiismeretességgel végzik feladatukat, hivatásuk magasztán állva. Azon nővérek, akik a betegápoláshoz vannak beosztva, 24 órás turnusokban váltják le egymást és pedig d. u. 1-től este 7—8-ig és reggel $\frac{1}{2}$ 8-tól d. u. 1-ig végzők szolgálatot. A műtőbe beosztottak reggel 8-tól a műtétek végzetéig ($\frac{1}{2}$ 12—12-ig) és délután kettő-kettő végzők szolgálatot 4-től $\frac{1}{2}$ 8 óráig (a másik kettő másodnapokint szabad).

A műtőben Beivel Mariska, Berger Margit, Moitner Cezséta és Schebella Ferencné, a betegszobákban: Bedy Gyuláné, Beivel Juci, Böhm Mariska, Csapó Kálmáné, Csomasz Kató, Juraszek Mádi, Kálmán Istvánné, Lukácsy Józsefné, öz. Molnár Kálmáné, Nagy Jánosné, Nagy nővérek, Pap-Kovács Ferencné, Répássy Ilonka, Szemerey Irénke, Villax Ella és Weber Erika vannak beosztva a törzskórházba.

Az Angoliskasszonyoknál: Bezerédj Iváné, Csapó Mária, Gyurkovits Józsefné, Kálmán Manóné Reviczky Irmin; a városi kórházban pedig: Komjáthy Lászlóné, Kovács Józsefné, Lányi Sándorné, Ritter nővérek, Schamsula Rezsóné, Schmidt Mariska

és Stubenvoll Liana végzők szolgálatot. Az irgalmas nővérek maguk látják el a betegápolást s így ide polgári vörös keresztiek nincsenek beosztva.

A kórházba minden egyház lelkészének bármely időben szabad bemenete van, valamint vidéki hozzátartozók jelentkezés alapján, időn kívül is meglátogathatják hozzátartozójukat.

Eddig 678 sebesültet vett fel a kórház, akik közül gyógyultan szabadságot kaptak 120, üdülésre küldetett mint lábadozó 273. Megemlítendő még, hogy a kórházban 5 orosz sebesült is ápolás alá került, akik fejlesen azonos bánásban részesültek, mint a mi hős katonáink. Halálest egyetelen egy volt.

A kórházi betegszolgálatra képet alkothatunk magunknak abból, hogy naponta átlag 60—70 kötés adandó, amely közül sok olyan nehéz sebesültnél alkalmazandó, hogy $\frac{1}{4}$ órát vesz igénybe. Eddig a törzskórháznál 10 amputáció, 12 golyóbetávoztatás és 17 egyéb operáció volt s a letargiailagabban megállapítható, hogy a kórházparancsnok mellett dr. Altstok, emberföltött munkát végez kitűnő eredménnyel.

Ime, így fest a háborúnak az a kultúrintézménye, amely nem ismer ellenfélt, csak embert. S ha idők múltán napvilágot lát a mai nagy idők megírt történelme, lehetetlen, hogy a hadtörténelmi adatok mellett hely ne kerüljön abban ezen intézményeknek is. És amikor a horribilis arányokban mozgó események mellett eltörpült lélesen ezen, városunk polgársága és városi hatósága által támogatott katonakórház működése, emlékeztessen ez az akkor már elszárgult s bizonyára csak a muzeumokban porréteg alól kiásható lap, hogy Veszprém városban is volt a háború szenvedései és ember-társaink sérülései enyhítésére törekvő s hivatását betöltő intézménye. *Koritsánszky Ottó.*

Hirdetmény. Értesitem a város közönségét, hogy a háborús időre tekintettel a köztisztviselési szabályokat pontosan tartsa be, nehogy valami járványos betegség törhessen ki.

Az esetleg bekövetkező bajok megelőzése céljából az 1876. évi XIV. t.-c. 1. §-a alapján elrendelem, hogy

1) az ország fertőzött vidékéről érkezett egyének és azok ruházata fertőtlenítenendő és 5 napon át orvosi megfigyelés alatt tartandók,

2) a házi szemetet hetenként legalább kétszer ki kell hordatni és a szemet kizárólag csakis a szemet lerakodó helyekre rakható le. A Jutasi-ut mentén háziszemetet lerakni szigorúan tilos. A pecegödörökhöz kihordandók és fertőtlenítenendők messzejével. Udvarok tisztántartandók és az állati trágya is sürgősen kihordandó.

3) Nyilvános helyeken, mint vendéglők, szállodák, korcsmák, iskolák stb. az udvarok tisztántartására a legnagyobb gond fordítandó, az árnyékszék hetenként kétszer messzejével fertőtlenítenendők.

4) A tápszereket és gyümölcsféléket a hatóság szigorúbb vizsgálat és ellenőrzés alá fogja venni.

5) A város közönsége a védekezés szempontjából szigorúan ügyeljen arra, hogy ivásra, tápszerek mosására csakis vízvezetékű vizet használjon, lehetőleg nyers tápszert gyümölcsöt ne fogyasszon, és a tisztaságra különös gondot fordítson.

6) Minden hányás és hasmenéssel járó megbetegedésnél azonnal orvost kell hívni, mert a betegség kezdetén könnyebb és sikeresebb a gyógyítás.

Mindezen rendelkezések betartását a városi rendőrség ellenőrizni fogja és mulasztásokkal szemben a törvény szigorával jár el, mert aki a védekezést könnyelműen veszi, többi embertársá egész ségét veszélyezteti. Veszprém, 1914. évi szept. 29.

Dr. Komjáthy, polgármester.

A Népszava és a munkásbiztosító. A háború alaposan megapasztotta a munkásbiztosító-pénztárak bevételeit. Határozottan nehéz viszonyok közé kerültek. A bevételek alaposan megcsappantak, természetesen a kiadásoknak is kevesbedni kell. Kevesbedett is. Redukálták a táppénzeket, annyira, hogy még a halálos betegeket is munkaképeseknek nyilvánítják. Annyira mentek a táppénzek redukálásában, hogy már maga a Népszava is megszokta, az a Népszava, amely eddig körömszakadtáig védelmezte a pénztárak kisdjedjékeit, a híres választásokat stb.

Elég volt már — írja — abból a lelketlen-ségből, amellyel a budapesti kerületi munkásbiztosító pénztárnál a beteg munkásokat kezelik.

A betegekre rászabadított tulbuzgó orvosok hajsztát indítottak a pénztári tagok ellen és halálos betegeket is munkaképesnek nyilvánítottak.

Pontos adatokat sorolunk föl annak bizonyítására, hogy a pénztárban halálos betegeket munkaképesnek bizonyítottak. A sok eset közül csak néhányat közlünk, de főtartjuk magunknak, hogy legközelebb a névsort még kiegészítjük. Így előre tudatjuk a pénztár intézőivel, hogy Tanács Pál nyomdászt munkaképesnek nyilvánították és ez a szimuláns három nap mulva gégetuberkulózisban meghalt. Reznikov Pál már nem várt ennyi ideig, mert egy nappal azután, hogy munkaképesnek nyilvánították, „munkaképes” állapotban meghalt. Dojin Dömét szerdán jelentették munkaképesnek és szombaton meghalt. Stromhaus Jozsefet augusztus hó 17-én jelentették munkaképesnek és szeptember 10-én tüdőgümőkórban meghalt. A Giobusvállalat egyik betűszedőjét munkaképesnek jelentették ki — ha szükséges a nevével is szolgálhatunk — és az illető mankón ment nyomdába, dolgozni azonban nem tudott. Orosz Miklós asztalost 39 fokos lázzal küldték munkába.

Igy ír a Népszava. Felháborodásának feleletjén azonban már megáll s csak az orvosokat sédija. Pedig hát még mást is lehetne mondania. A pénztárak ne csak a táppénzeket redukálják, hanem a kezelési költségeket is, amelyek egyáltalában nincsenek arányban a pénztárak munkájával.

F-i N-ó.

A háboru krónikája.

Szept. 27. Höfer vezérőrnagy, a vezérkari főnök helyettese tiltakozik az ellen, mintha a lembergi csata után való visszavonulást az ellenség erőszakolta volna ki. Az új hadállásba való gyülekezés teljesen önszántunkból történt. Valótlannak jelzi azt a londoni hirt is, hogy Przemysl két erődjé elesett.

Az uzsoki s tornyai szorosokon betört oroszokkal a szorosok védelmére rendelt kis csapataink megütözköztek. Ujabb csapaterősítés is sikerült nekik a nagyobb beözönlést megakadályozni. Bécsben megalakult a második lengyel legió. Ukrajnából is két század lövész indult harcba.

A Szerémségben teljes rend van: A határszéli községek lakosai visszatértek. Franciáországban a döntő küzdelem még folyik. A Verdunotól délre eső záródor, Camp des Romains, St.-Michel mellett elesett.

Wilson, az Egyesült-Államok elnöke felhívta a népet, hogy az október 4-ére rendelt békeünnepet imádkozzának a békéért.

Szept. 28. Az oroszok több helyen átlépték az északkeleti határt, de az ottlévő csapatok a betört ellenséget fentartóztatták.

A nyugati harctéren a döntő ütközet tovább folyik. Nagyobb küzdelem Verdun környékén fejlődött. E hatalmas vártól délre a záródorok már megszüntették a tüzelést. A Camp des Romains erőd elfoglalása után a bajor, trónörökös seregének első csapai a francia front mögé vonultak föl.

Szept. 29. Az ungi s máramarosi betörésnél a helyzet teljesen megváltozott. Az oroszokat egész a határig visszavertük. A határszélekről beljebb jutniok az oroszoknak sehol sem sikerült.

A németek Oroszország nyugati részén energikus támadást kezdtek. A háború színteret orosz földre tették át.

A helyzet egyébként a különböző harctéren változatlan maradt, bár a németek javára napról-napra kedvezőbbé alakul.

Szept. 30. Galíciai seregünk német csapatokkal erősödött. Ez a szövetséges haderő a Visztula mindkét partján az oroszokat visszavonultatta. Bjeck mellett erős lovasságot szévertünk. A szövetséges hadseregek ellenséges lovashadosztályt kergetnek maguk előtt.

A körömszói határnál ütközet folyik s Ökörmező táján visszaszorítottuk az ellenséget.

Hindenburg serege megkezdte az oroszok támadását. Oszoviec orosz erődítményt bombázta.

Délén összes seregeink szerb területen vannak s kivívott pozíciókban állják a makacs, de mindig a szerbek veszteségeivel végződő támadásokat.

Nyugaton a nagy esata folyik.

Október 1. Frigyes kir. herceg, hadseregőparancsnok tudatja, hogy a szövetséges hadsereg állása kedvező s Galiciában az orosz offenzíva összeomlás előtt áll.

Keleten a német sereg az oroszoknak Suwalki kormányzóság ellen intézett előretörését meg-

hiusította. A hazánkba betört oroszokat az uzsoi szoroson át visszavertük. Ungmegyében nincs többé orosz.

Nyugaton a német seregek feltartóztatlanul nyomulnak francia földre. A Verdunból és Toulból intézett támadásokat a németek visszaverték. Adn-werpen egyes erőideinek bombázását is megkezdték.

A szerbek újabb betörést kíséreltek meg a Száván át. A közelben levő haderőnk azonnal visszaverte őket.

Október 2. Galiciában a szövetséges hadak vállvetve előrenyomulnak. A harcúterén az a vélemény erősödik, hogy az elkövetkezendő események kedvezők lesznek reánk nézve.

Nyugaton a döntő harc változatlanul folyik.

A papság adakozása.

Mult számunkban rovatot nyitottunk annak igazolására, hogy a papság kiveszi a maga részét a háború kívánta áldozatkészségből. Öminenciája és a székeskáptalan adományán kívül az alsópapságból az aranyat vasért mozgalmat a következők támogatták: Kiss Pius 20 K, Pályi József dr. 20 K, Engelhardt Ferenc 20 K, Vegele Lajos dr. 10 K, Fatér István dr. 10 K, dr. Beóthy István 10 K, Imrek György 2 K, Hossz József dr. 10 K, Gutheil Jenő 10 K, Sárközy Lajos 10 K.

H I R E K.

Jöjjetek a szentségi Jézus imadására!

F. hó 9-én (pénteken), 10-én (szombaton) és 11-én (vasárnap) Öminenciája bibornok-püspök ur rendelkezése a székesegyházban a szokásos háromnapos szentségimáadás lesz.

Eddig is dicséretes buzgósággal vettek részt a hívek ezeken az ájtatosságokon, azért annál inkább remélhetjük, hogy a jelen viszonyosságaitól időben nemcsak a közös ájtatosságokon vesznek részt, hanem tömegesen keresnek vigasztalást az Ur Jézusnál mind a három nap egész folyamán is. Mind a három napon az ájtatosságok sorrendje ez:

Reggel: 6 óraker szentségkítétel sz. misevel, melyen a nép énekel. 9 óraker ünnepélyes sz. mise.

Délután: 2 óraker szent olvasó a loretti litániával. 6 óraker szent beszéd, utána litánia és szentségkítétel.

A szent beszédet pénteken Rédey Gyula dr. nagyprepost, szombaton Sárközy Lajos hitoktató és vasárnap a kilencórái mise után Gutheil Jenő karkáplán, este pedig Beóthy István dr. szeminárium-i prefektus mondja.

Hogy pedig e háborús időben lelketeket is megtszithatassatok, mind a három napon reggel 6 órától a késő esti órákig gyóntatunk. Járuljon a szent gyónáshoz minden hadbavonult-gyermek, testvére, szülője és hitvese. De csatlakozzék hozzájuk mindenki, hogy annál hathatósabb legyen imánk!

Vasárnap reggel fél 8 óraker ünnepélyes közös szent áldozás lesz, melyben az Ur Jézust veszíték magatokhoz s Ő megerősíti lelketeket a bajok elviselésére.

Plébánia.

Királyunk névnapja. Hagymányos és őszinte a magyar nép királyhűsége. Az a csodás fény és nagyság, melyben Sz. István dicső koronája lelkünk elé varázsolódik, glóriát ragyogtat a magyar király feje körül s tisztelté teszi az Ő hatalmának nagyságát is. Ez a tisztelet él s királyunk hosszú, bölcs, áldással folyó uralkodása alatt jó atyát megillető igazi ragaszkodással erősödött. Szeretettünk, hálaunk a mai Ferenc-napon különös bensőséggel szárnyal a kilencszázad dicsőségében tündöklő királyi

trón magasságáig s jó királyunk életére, uralkodására a jóságos Isten bőséges áldását könyörögve helyezzük elébe hűsége alattvalói hódolatunkat. Királyunk névnapja ünnepnapja Ión egyházmezenknek is. Bibornok-főpásztorunk Oltáriszentség elé hívja a plébániák híveit, hogy a legalább két óráig tartó imádás mennyei jutalmát az imádot Krisztus a mi felséges Királyunkra s hadviselő vitéz seregére árássa. Kegyelmes püspökünk írása a templomok ajtóiról szól hozzánk. Kövessük a főpásztori hívó szótát! Könyörögjünk királyunk névünnepén az Ő jólétéért s a háború szerencsés kimenetelért.

A veszprémi káptalan újabb jótékonyága. A jótékony cselekedet ma, a háborús világban hazafias cselekedet is, és kétszeres ereje van a segítségben épp úgy, mint nemességében. A veszprémi káptalan a zákányi r. kath. iskola és tanítókai renoválási költségéhez 1000 (ezer) koronát adományozott, melyet népe nevében e helyen is hálás köszönetet nyilvánítja a zákányi plébános.

— Okt. 6. Az aradi vértanúk halálának évfordulóján, a jövő kedden délelőtt 10 óraker gyászmise lesz a szentferencendieknél nemzeti ügyért életüket feláldozó nagyjankért. A szentmisét Meszes Polikárp házfőnök tartja.

— Primícia. Rusznyák Ferenc ujmisés pap f. hó 4-én mutatja be az Urnak első szentmiséjét Hajmáskéren. Manuduktora Káuzli Dezső preláus, apátkanonok lesz.

— A jóléti bizottságból. A jóléti bizottság mult hó 30-án gyűlést tartott. Dr. Komjáthy László bejelent a bizottságnak, hogy a harcterre vonult családjai javára eddig befolyt 8303 kor. Ebből kiadtak 920 koronát. A gyűjtő-bizottság csak olyan családokat részesít segélyben, akik vagy semmi, vagy csak csekély állami segítséget kapnak. Mint-hogy az állami segélyezés folytan sürgősebb esetek ritkábban fordulnak elő, a bizottság csak minden második szerdán tart gyűlést. Kósa János sebesült honvéddnek, aki édes anyjának is gondozója, 30 korona segélyt utalt ki.

— A városi gyűjtőbizottság kimutatása. Koller Sándorné s dr. Csolnoky Ferencné gyűjtő-ívén kimutatott 510 koronához járultak: Péller Pál 200, Káuzli Dezső, dr. Rada István, dr. Simon György 100—100, Sárközy Lajos 10 koronával. A gyűjtőbizottság részére Hollósi János pénztáros-hoz befizetett újabb adományok: Berecz István és Kölinger Antalné 2—2 kor., dr. Böthy István 20 kor., Hamburger Sándor 1 kor. és egy szállás-jegy, dr. Molnár Dénes 100 kor., veszprémi izr. nőegylet 100 kor., Csomay János október hóra 10 kor., Szalay Mór mozi jövedelméből 50 kor.

— Államsegély katonacsaládoknak. A hét utolsó napjaiban osztották ki az államsegélyt a III. csoportban összeírt katonacsaládoknak. Voltak olyanok is, akik 300 koronát kaptak. Kiosztottak 67 családnak 6500 koronát, ami 107 kor. napi-segélynek felel meg. Ezek évvégéig 13.178 koronát kapnak. Az I. csoportbeliek napisegélye 334 kor., a II. csoportbelieké 235 korona. Biczki Károly tanácsos kiosztás előtt komoly szavakkal figyelmeztette a segélyezetteket, hogy a pénzt hasznos dolgokra és pedig téli ruhára, fűtőanyagra s házbérfizetésre fordítsák. Akiről megtudják, hogy a pénzt szükségletlen élvezeti cikkekre vagy piperére költi, attól a segélyt megvonják.

— Két aratás. Lefózzuk a dusan termő Nilus-vidéket. Jó néhány szélességi fokkal föllebb esünk ugyan a földgömbön, azért mégis kétszer aratunk. Még pedig nem rizsföldön, hanem azon az embermezőn, amelyen a magyar föld legdrágább gyümölcse: a magyar ifjuság pompázik. Ez idén a mi kicsiny világunk is belekerült a világesemények forró, tüzes zónájába s ez a harcos korszak a magyar lélekből kiömlő hazaszeretet lelkes érzésével termékenyíti meg országunkat. Kétszer aratunk, tavaszal és ősszel: a magyar honvédelem számára. Kétszer aratunk katonát, drága vérédot a magyar ifjuságból a magyar hazának megmentésére. Különösen dus az ősi aratás. A veszprémi 217 népfelkelőkből 80 at. 2-án Devecserből s a szomszédos öt község 326 népfelkelője közül

186-ot, 3-án ugyanezen járás hat községének 317 hadkötelese közül 160-at besoroztak. Ez a szép termés beszédes jele annak a valósággnak, hogy a magyar ifjuság testi s lelki épségben megbízható erőforrása van a hazavédelemnek. Ha a többi körzetek is így fizetnek, akkor ez az ősz a magyar föld emlékezetes, bizodalmas, reményteljes tavaszává változik.

— Adományok. A magyar Vörös Kereszt Egyesület céljaira újabban a következő adományok folytak be: Nagy Géza postamester 6-10 K, Brukner Keresztély 10 K, Pulay Ferenc és neje 50 K, Csánky Dániel 40 K.

— Ipariskolánk. Sajnálatos összeütközés élesedik ki városi hatóságunk s a kir. tanfelügyelőség között. A közoktatásügyi miniszter ugyanis elrendelte, hogy az iparostanonciskolákat október 1-én meg kell nyitni. Erről a kir. tanfelügyelőség Gróff József igazgatót átiratban értesítette s fegyelmi terhe mellett urasította az iskola megnyitására. Az iparostanonciskolai bizottság azonban akképen határozott, hogy amíg az eddigi államsegélyről biztosítást nem nyer, addig az iskola megnyitása elhalasztandó. A poigarmester ezt a határozatot ugyancsak közölte a tanonciskola igazgatóságával, megjegyezve, hogy csak fegyelmi és saját felelősség terhe mellett nyitathja meg az iskolát. Az iparostanonciskolák igazgatójára kiadott rendelet szerint az ipariskolai bizottság határozata csak akkor érvényes, ha ezt a tanfelügyelőség jóváhagyja. E égből ez a szabályzat azt rendeli, hogy a bizottsági jegyzőkönyvek nyolc, sürgős esetben két nap alatt a tanfelügyelőséghez beérkezendők. Ha a tanfelügyelőség a bizottság határozatait nem hagyja jóvá, azokat végrehajtani nem lehet, hanem a bizottság a kir. tanfelügyelőség útján felelbezzhet a közoktatásügyi miniszterhez. A kir. tanfelügyelőségnek tehát az a véleménye, hogy a városi hatóság az ipariskolai bizottságnak még jóvá nem hagyott határozata alapján nem ülhatja meg az tanítás megkezdését. Az igazgató a városi hatóság letiltó átiratát áttette a kir. tanfelügyelőséghez, amely ezt az iskolágyet mindig jóindulattal intézte. Legutóbb felterjesztést intézett az iskola államosítása ügyében s pártoló véleményét terjesztett fel az államsegély felemeléséért is. Hogy ez a mai viszonyok között nem jár kellő eredménnyel, annak okát éppen ezekben a viszonyokban kell keresni. Mindenesetre meghallgatandó az iskolabizottság érvelése is. Gyűlésének jegyzőkönyvi adatai szerint az iparostanonciskola oly nagy anyagi áldozatot követel, hogy azt ma a város, — amikor a háborús idő költségei s a várható közegészségügyi kiadások amugy is nagyon terhelik, nem teljesítheti. A jegyzőkönyv erre vonatkozó részét jövő számunkban közöljük.

— Állami felügyelet. A csurgói ref. főgimnázium állami felügyeletével a vallás- és közoktatásügyi miniszter az 1914/15. iskolaev Kárpáti Kelemt, a székesfehérvári tankerület főigazgatóját bizta meg.

— Aranyat vasért. Mai számunkban folytatjuk a névsorát azoknak, akik ékszerrel áldoztak az Augusztia Gyorssegélyalap javára. Veszprémben Hunkár Dénesnéhez szent. 15-ig befolyt adományok: Velics Jánosné (Somlóvásárhely) 1 drb aranyérme, 1 drb mellű és 1 drb sportlánc, Szalóky Gézané (Nemesszalók) 4 drb aranyérme, 2 drb gyűrű és 2 drb karkötő, Koller Sándorné (Veszprém) 4 drb gyűrű, Kassay Peterné (Balatonalmádi) 1 drb gyűrű, Politzer Miksáné (Veszprém) 2 drb gyűrű, Gyurkovits Józsefné, Frikk Mariska, Hollósy Mariska, dr. Török Gyula, Hollósy János, Terdy István, Ritter Elli, özv. Zalay Jánosné, Zalay Ilonka, dr. Horváth Lajos, Kenessey Jozefina, Csomay Jánosné (Veszprém), Schandl Gézané (Vác), Horváth György (Pápa), Fűred Béla (Veszprém) Bonyhárd Erzi (Aka), dr. Magyar Károly (Kiskamond), Weisz Sándorné, Velics Olga (Somlóvásárhely) és Löwensohn Henrik (Szentmihályfa pta) 1—1 drb gyűrű; Farkas Jánosné (Várpalota), Csomay János (Veszprém), Vertheim Imre és Vertheim Imréné (Szentmihályfa pta) 3—3 drb gyűrű.

— Athelyezés. A pápai áll. tanítóképző gyakorlati iskolájának vezetőjét, Ligárt Mihályt, a közoktatásügyi miniszter ugyan ebben a minőségben a budapesti áll. tanítóképző intézetbe helyezte át. Ebben a szép kitüntetésben kiválóan képzett s az ifju tanítói nemzedéket nagy gyakorlati tudással vezető s képző szakferfiu nyerte el méltó jutalmát.

— Uj ovoda. A közoktatásügyi miniszter értesítette a kir. tanfelügyelőséget, hogy a háború elmúltával Balatonalmádban áll. ovodát állít fel.

— **Iskolai előadások.** A veszprémi iskolák közül a tanítás rendszeresen folyik a főgimnáziumban az áll. kereskedelmi s polgári iskolákban, az angol-kisasszonyok s irlalmas nővérek polgári s elemi iskoláiban s a tanítónőképzőben. A tanítást megkezdtek a Kopácsy- s sz. László-iskola I., II. osztályában, a református, evang. és az izr. iskolákban is. Mindezt azonban — a Sznt. László-iskola kivételével — be kellett szüntetni, mert az iskolákat, úgy szintén az I. sz. áll. ovodát is, katonaság részére lefoglalták.

— **Adományok a tapolczai r. kath. elemi-iskola építésére.** A nevezett iskola emeletre történt építésére Öminenciája báró *Hornig* Károly bíbornok meggyőzőpüspök úr 2000 koronát, a Veszprémi fűdő *Káptalan* 500 koronát, fűdő *Ley* József, tapolczai prépost-plébános 500 koronát voltak kegyesek adományozni, mely nemcsak készségükért a nyilvánosság előtt is hálás köszönetet fejezi ki a Tapolczai rom. kath. hitközség. Most már nyolc tantermes monumentális modern iskolaépület bizonyosságya a hitközség, mint a kegyes adományozók áldozatkészségének, amelyet a kath. kultúra oltárára hoztak.

— **Elhunyt lapszerkesztő.** *Miklós* Gyula, aki a Somogyi Hirlapnak éveken keresztül jeles szerkesztője volt, ötven éves korában meghalt. Egyike volt a dunántúli zsurnálistika legérdemesebb s legtekintélyesebb s a maga patriájában legmegbecsültebb munkásainak. Három évvel ezelőtt Kaposvárról új lapalapítása végett Nyiregyházára távozott s ott érte utól végzeté, hosszas betegkedés után az örök nyugalmat hozó halál.

— **Korlátozott nappali áram.** A veszprémi villamostelep üzemzetése, október 1-től kezdődve, korlátozza a nappali áramot. Értesítésben, melyet üzletfeleihez küldött, a háború okozta rendkívüli viszonyokra hivatkozik, amit rövidebben úgy fejezhetett volna ki, hogy *kevés az olaj*. Rendszerint a galicizai petróleumtelepekről szerezte be olaját, most azonban a szállítást akadályozva van. A nappali áram korlátozását mindenestre megérzik a villanyerőre berendezett vállalatok s visszahatással lehet gazdasági életükre is. A városi hatóság bizonyára minden módjába vehető eszközt felhasználja, hogy iparosainkat ettől a bajtól mielőbb megmentsse. Az áramszolgáltatást a cég a következő időközre korlátozza: F. évi október hóban délután 4 óra 30 p., reggel 6 óra 30 p.; november hóban: délután 3 óra 30 p., reggel 7 óra 30 p.; december hóban délután 3 órakor, reggel 7 óra 45 perckor szolgáltatunk áramot. Ugy halljuk, hogy az utcai fél éjjeli lámpák is esti 10 óráig világítanak.

— **Szederlevél.** A katonák részére megindított *tegyűjtés* vármegyénkben is szép eredményt felelt. Földszederlevelet gyűjtenek s szarítanak úgy a közép-, mint az elemi iskolák növendékei. A tanfelügyelőséghez érkezett jelentések szerint egyes községekben 30—40 kgra szaporodott a mennyiség. Veszprémben is gyűjtötték a főgimnázium s a polgári fiúiskola növendékei. Az irlalmas nővérek polgári leányiskolája a mult esültörtökön végezte a gyűjtést szép eredménnyel.

— **Iskolaszékek figyelmébe.** Az állami menhelyi gyermekek után az állam tandíjat fizet. Az iskolaszékek az ily tanulóknak névsorát tandíjkárpótlás végett sürgősen terjesszék be a közigazg. bizottsághoz. Meg kell jelölni a tanulók számát s az előzőleg szedni szokott tandíj összegét is.

— **Várpalota és a háború.** Várpalota község mint minden alkalommal, úgy most a háborús időkben is megmutatja, hogy lakossága intelligens, minden nemes jéert lelkesül. Mióta az általános mozgósítás elkövetkezett és hadfiaink háborúba vonultak, a szegény családok gyermekei részére népkonyhát állított fel; ahol minden 12 éven alól levő gyermek élelmezést kapott mindaddig, míg az állami segílyt a család meg nem kapta. Azonkívül méltánylást érdemlő esetekben azonnali pénzsegélyben is részesültek. Azon időtől pedig, mikor szegény sebesült katonákat szállítottak át az itteni vasúti állomáson, a lakosság a sebesülteket élelmezési cikkekkal, hűsítő italokkal, szivarral és cigarettával megvendégelte. A lakosság között a segílyező bizottság tekintélyes összeget, s élelmiszert gyűjtött, amiből a népkonyhát tartotta fen, azonkívül 1000 korona összeget takarékpénztárba helyezett, a téli időben előállítható nehéz időkre tartaléknak, s esetleg téli ruházatokra. Most pedig az izr. nőegylet vezetése alatt a leánykák, a hábo-

ruha levő katonák részére hősapkát, láb- és érmelegetőket és egyéb aísoruhákat készítenek nagyobb számban, s küldik a Vörös Kereszt-egyletnek. Elismerés illeti a segílyezés körül nehéz munkáért *Békeffy* György urat és kedves nejét, akik ezt a mozgalmat hazafias buzgósággal vezetik, az izr. nőegylet elnökségét, továbbá a segílyezési bizottság férfi és női tagjait. Várpalota község a sebesült katonák részére a kórházban 12 ágylat teljesen újonnan berendeztetett, azonkívül a lakosság is 80 sebesült részére ágylat felajánlott.

— **Önkéntes katonák.** Az önkéntesen jelentkezett katonák között fiatal tanítók is vannak. A kultuszminiszter értesítése szerint az ily tanítók éppen úgy megkapják teljes fizetésüket, mint azok, akiket úgy hívtak be katonai szolgálatra.

— **Hádszolgáltató akció a vidéken.** *Zákány* népe, melynek katonái legnagyobb részben a hős 44-esek közé tartoznak, a hadbavonulást felel segílyezéshez 120 hasmelegítővel, 60 pár kapcával, fehérneművel, ágyneművel, 150 hősapkával járultak hozzá, melyet maguk készítettek el, anyagához 270 koronát advan össze. Az akciót a Hitelszövetkezet nevében a plébános vezeti.

— **Menedék helyek.** A közoktatásügyi miniszter felhívta a kir. tanfelügyelőséget, hogy a községekben menedék helyeket szervezzenek. Helyről, fűtőről, felszerelésről a községeknek kell gondoskodniuk. A kir. tanfelügyelő ez ügyben már megkereste a községeket.

— **Tanítóink figyelmébe.** Előreláthatólag Veszprémben még több sebesült fogunk elhelyezni. A kir. tanfelügyelőség felkéri a vármegye tanítóit, hogy a veszprémi kórházban apok sebesült katonák részére községeikben vankosokat s egyéb fehérneműt gyűjtsenek. Példa lehet *Dualszky* Adolf tési kántortanító buzgalma, amellyel sok vankost, fehérneműt s pénzt is gyűjtött községében. A gyűjtött holmik a veszprémi városi kórház, vagy a veszprémi katonai kórház címére küldendők.

— **Telefon-összeköttetés.** A kaposvári előfizetői állomásról vármegyénk alábbi községeinek előfizetőivel van megengedve a helyközi magánbeszélgetés, amennyiben fontosabb érdek beszélgetéssel a vonal nincs lefoglalva: Veszprém, Pápa, Siófok, Szentgál és Várpalota.

— **Élelmiszerek ára.** Összehasonlítás végett leközlőjük a győri elemi piac árait. A Győri Hirlap ezeket az információkat a jövedéki hivatalban jegyzett kurzus alapján tette közzé: Liszt, buza: egy klg. 0. sz. 58 fill., 1. sz. 57 fill., 2. sz. 56 fill., 4. sz. 54 fill., 6. sz. 52 fill.; rozs: 46 fill. Péksütemény, 5 darab 20 fillér. Kenyer: egy klg. barna 42 fill., félbarna 46 fill., fehér 54—56 fill. Tej, egy liter 20—24 fillér. Vaj, egy klg. 3:60—4:00 kor. Turó egy klg. 64—72 fillér. Marhahús: egy klg. eleje 1:36 K, hátulja 1:76 K nyomatékkal. Borjúhús: egy klg. eleje 1:80 K, hátulja 2:00 K nyomatékkal. Tejfél, egy liter 80—100 fill. Diszósir, egy klg. 1:80 K. Szalonna, egy klg. 1:60 K. Tojás, 1 darab 10 fillér. Burgonya, egy klg. 10 fillér. Cukor: egy klg. kocka 1 K, süveg 96 fillér. Rizs, 36—80 fillér.

— **Vöröskeresztesek a vasúti állomáson.** A szombathelyi üzletvezetéség a pápai vasútállomás I. osztályú várótermét átengedte a Vörös Kereszt Egyesület pápai főköjének. Erre a rendelkezésre az üzletvezetéség az a szép szándék vezette, hogy a beteg katonákat gondozó egyesület minél kielégítőbben felvehessen meg nem hivatasának.

— **Igazságügyminiszter és az ügyvédek.** *Balogh* Jenő dr. igazságügyminiszter felhívást intézett a királyi ügyészségek vezetőihez, amelyben felszólítja őket, jelöljék meg, vajjon a nagy forgalom miatt nem szükséges-e az ügyészi megbízottak mellé hasonló állások szervezése. Együttal felhívta az ügyészségeket, hogy az ilyen állások betöltésére alkalmas ügyvédeket ajánljanak. A miniszter ezen az uton akarja a nehézségeket elhárítani, ameyek a háború nyomán az ügyvédekre szakadtak.

— **Lewisch Robert** egyházi műpar-intézetének mai hirdetését olvasóink b. figyelmébe ajánljuk.

— **Somogyi fiúk dicsősége.** Sokan olvasák lapunkat Somogyban. Onéik viszünk kedves hírt, amikor mi is közöljük a kitüntetett somogyi hősök neveit: A királyi Tatár Bálint, Kiss Sándor, Drussin György, Nagy Pál, Gáspár János, Berlok István és Göncz Gyula 19. honvédelmagozredbeli szakaszvezetőket, Horváth József, Csapora Emil, Gombos József, Györkös József, Kulcs Ferenc, Kismárton Ilés, Kránitz József és Tóth Imre tizedeseket, Mohácsai András és Horváth József örvezető-

ket, Papp József, Bukovics István, Huszár Mihály, Pinzser István, Horváth Lajos, Paulovits József és Sára Ferenc honvédeket víztészégükért a II. oszt. víztészégi ezüst érdemmel tüntette ki.

— **Sebesültek ápolása Balatonfüreden.** A Vörös Kereszt Egyesület *balatonfüredi* fiókja, mint már egyszer megirtuk, a szent Benedekrend tulajdonát képező Erzsébet-sanatóriumban késszággyas hadikórházat létesített. Ebben egyelőre 140 sebesült talál kitünő elhelyezést és ápolást. A hadikórház, *Ajtós* dr. főorvos (a budapesti Pasteur-intézet igazgató-főorvosa) vezetése alatt áll és Röntgenlaboratórium felett is rendelkezik. Igen jó szolgálatot teljesít ez a síofoki és veszprémi hadikórházaknak, amelyekből igen gyakran utalnak át sebesülteket röngenezés céljából. A kórház betegeknek Balatonfüred összes gyógytényezőit, valamint a szénsavas fürdők is ingyen állanak rendelkezésre. A vöröskereszt elnöke, *Vaszari* Ernő fűrdőigazgató és ittára *Mangold* Gusztáv, a „Balatonvidéki Hírmondó” szerkesztője, állandóan a kórházban foglalatokodnak és kellő módon gondoskodnak, hogy a sebesültek semmiben sem szenvedjenek hiányt. *Langer* István fűszögigabiró, aki a helyi segítőtársaság vezetője, sok száz fehérneműt gyűjtött össze, úgy, hogy a sebesültek a hadikórház gőmosodájából mindig kellő mennyiségű fehérneművel látatottak el.

— **Pályázat.** A pápai áll. tanítóképzőintézetben a gyakorlatiskolai tanítóállás megüresedett. Pályázatok okt. 10-ig a királyi tanfelügyelőséghez adhatók be.

— **Szolgálat alól felmentett népfelkelők.** A honvédelmi miniszter az 1894., 1893. és 1892. évben született népfelkelésre kötelezettek bemutatása és behívása tárgyában rendeltetve bocsátott ki, amely szerint mindazoknak, akik a pénzügyőrségnél, a vasutaknál, pósta- és táviráshivataloknál, a cs. és kir. szab. dunagőzhajózási tartsaságnál, a magyar folyam- és tengerhajózási, a délnémet dunagőzhajózási s a hadi forgalomban résztvevő egyes tengerhajózási vállalatoknál állandóan forgalmi szolgálatot teljesítenek, vagy az ezekhez tartozó gyárakban és üzemekben tartós alkalmazásban állanak és nélkülözhetetlen népfelkelésre kötelezettek, a népfelkelő bemutatás szemien való megjelenés alól felmentenek. Ezen egyének utólag a honvédelmi miniszter által a népfelkelési tényleges szolgálat alól is bizonytalan időre fel fogunk mentetni. Felmentésük tárgyában az illetékes hivatalok és vállalatok is megfelelő módon értesítettek.

— **Nem lesz új menetrend.** A Máv. igazgatóságának értesítése szerint okt. 1-én nem kapunk új menetrendet. Ugy a máv., mint a az általa kezelt magánvonalakon is a máj. 1-én adott menetrend marad érvényben. A személyforgalmat azonban egyelőre csak korlátolt mértékben, az állomásokon kifűggesztett hirdetemnyekben felsorolt vonatokkal tartják fenn. Ezeknek menetrendje a máj. 1-én kiadott menetrendhirdetemnyekből vehető ki.

— **A Méhes-társbirtokosságy helyiségében a felügyelői állás megüresedett.** Akik ez állást elnyerni óhajtják, *Zsigmond* János főgimn. tanár urnál, a társbirtokosságy elnökénél jelentkezzenek.

— **Ébresszóra** 3 korona, zseborák 3, 4:50 és 5:50 K jótállással, duble-lánc 70 fillér és 1:50 K Pongrácz Andor üzletében. Óriási választék pénz- és egyéb bőrtárcákban, utazótáskák, minden beosztásu zsebkések, botok, esernyők, divatos levél-papírok stb. Tegyen próbavásárlást. Vidéki megrendelés pontosan eszközöltetik.

Adakozások.

Koller Sándorné urnához a következő adományokat küldtek: *Auerhammer* Jozefin 3 ing, 6 zsebkendő, 3 törülköző, 2 asztalkendő, 6 pár érmelegítő; özv. *Kukorely* Károlyné 10 pár meleg harisnya, 1 melegtakaró, 3 ing, 3 törülköző, 3 zsebkendő; *Marguitt* Jenőné 6 haskötő, 14 pár érmelegítő; *Lóvy* Béláné 1 karmantyú, 1 szörme, 6 pár érmelegítő; *Szántó* Béláné 6 pár érmelegítő, 11 zsebkendő; *Büki* Erzsébet 1 kisvankos huzattal, 12 zsebkendő, 1 lepedő, 1 törülköző; *Lamberger* Oszkárné 8 pár érmelegítő.

Kiváló elismerést érdemel a gyűjtésben kifejtett fáradhatlan buzgulmaért a *tuskevári körjegyző*. Ha vármegyénk hazafias jegyzőkarának tagjai buzdulnának e szép példán, nemcsak a vármegye

vezetőségének szerezniük büszke örömet, hanem a sebesültek ápolásának is hathatós segítő eszközét nyújtának. A túskevényi körjegyző vármegyénk alispánjához beküldött 247 drb férfiingat, 223 drb alsónadrágot, 276 törülközőt, 277 zsebkendőt, 68 lepedőt, 104 kiskézfőt, 45 nagyvankost, 1 dunnat, 28 kiskézfőt és 39 különféle fehérruhát.

Az Angolkisasszonyok intézetében ápolat sebesültek részére érkezett újabb adományok: Czermáké 2 vankos, 2 ciha, 1 lepedő; Krausz Józsefné 1 lepedő, 2 alsónadrág, 3 ing; Bokrossy Viktorné 3 vankos, 6 ciha; Rosos István 12 ing, 12 alsónadrág, 12 zsebkendő; Stoczne 3 ing, 3 alsónadrág, 3 pár harisnyá; Fekete Gyula 24 ing; Halmyé 3 ing, 3 pár harisnyá; Keresényi Alajosné 3 alsónadrág, 6 pár harisnyá, 6 zsebkendő; Reiner Gyula 3 vankos, 6 ciha, 5 ing, 6 törülköző, 6 üveg befőt; Molnár Józsefné 12 ing, 7 alsónadrág, köztö-ző-vászon; öz. Misley Sándorné 15 ing, 5 alsónadrág, 7 zsebkendő, 4 lepedő, 2 törülköző; Bauer Károlyné 1 nagyvankos, 3 ciha, 1 kiskézfőt, 2 ciha, 1 ing, 1 alsónadrág; Antal Katinka 12 törli, 12 törülköző, 14 pár harisnyá, 20 zsebkendő, kötöző-ruha és cigaretta; Berhida és Peremarton községből 18 alsónadrág, 44 ing, 23 törli, 2 lepedő, 1 nagyvankos.

A veszprémi városi nyilv. jellegű kórházban ápolat sebesült katonák részére a következő adományok érkeztek be: Strenner Mihályné 4 vankos, 8 huzat, kötözőruha; öz. Oravec Károlyné 1 üveg málnaszörp; Veszprémi Vörös Kereszt-Egylet 20 kg vatta, 1 vég faslinak való, 30 ing, 30 alsónadrág, 60 lepedő, 30 törülköző, 30 compress, 12 haskötő, 12 trikó, 20 kapcaruha; dr. Pillitz Pál 1 csomag finom szivar; Kávéházak újságok; dr. Köszeghy Józsefné 2 veka szőlő, 1 veka szilva; Keresényi Alajosné 4 nagy üveg befőt; dr. Komjáthy László cigaretta, cognac; Kremó Györgyné 6 lepedő, 5 zsebkendő, 3 ing, 1 gatyá, 6 törülköző, 50 szivar, compress; Ráczkevy Gyuláné 1 kg szalonna, 60 pogácsa, 1 fazék savanyú paprika; Veszprémi Vörös Kereszt-Egylet 91 vankos, 105 huzat, 24 ing, 14 alsónadrág, 1 meleg alsónadrág, 1 meleg alsóing, 38 zsebkendő, 18 törülköző, 3 lepedő, 21 borogatóruha, 3 sebkötőruha; öz. Noszlopy Gyuláné 50 vankos 21 huzattal; Fricik Lőrincné, Czvizler Jánosné, Strenner Jánosné, Hardtmanné, Czvizler Mihályné, Steinhardt Ferencné, Veisz Ferencné, Linczmajerné veszprémfajsi hölgyek 16 vankos, 19 huzat; királyszentistváni hölgyek gyűjtése 33 vankos, 65 vankos-huzat, 26 lepedő, 64 törülköző, 29 ing, 29 alsónadrág, 5 zsebkendő. A nemes szívű adakozóknak ezuton is hálás köszönetét fejezi ki a kórház igazgatósága.

A veszprémi Vörös Kereszt fiókegylet részére a héten a következő adományok érkeztek: Tés községből Duáliszký Adolf róm. kath. tanító gyűjtése: Oroszlán Jánosné, Fülpacher Györgyné, Csurgay Kis Ferencné, Veidinger Mihályné, Karkar Ferencné, Mazák Gyuláné, öreg Lehekk Györgyné, Reiber Györgyné, Simonics Ferencé, Eszes Józsefné, Kovács Péterné, Lichtenberger Jánosné, Kucséra Józsefné, Berki Józsefné, Schekk Istvánné, Schekk Lajosné, Stoicz Istvánné, Rotter Andrásné, Jencski Józsefné, Mazák Sándorné, Raiber Ignácné, Marhoffer Györgyné, Fábian Józsefné, Horvát Józsefné, Varga Györgyné, Bács Ika, Márki Jánosné, Keserői Istvánné, Bátor Józsefné, Ambrus Ferencné, Berki Györgyné, Karkar Györgyné, öz. Karkar Józsefné, Berki Mihályné, Tribel Györgyné, Gáspár Mihályné, Rotter Vendelné, Gönczöl Károlyné, Berki Mihályné, Berki Jánosné, Kómár Istvánné, Tikk Mihályné, Rotter Antalné, Kucséra Pálné, Pihokker Istvánné, Berki Andrásné, Cseszneki Józsefné, Berki Péterné, Veidinger Mihályné, Rotter Ferencné, Holonics Istvánné, Tribel Ferencné, Ko-

vács Mártonné, Kötél Károlyné, ifj. Rotter Józsefné, öreg Rotter Mártonné, ifj. Rotter Mártonné, Knipli Jánosné, Omász Jánosné, öz. Bális Mihályné, Póhokker Józsefné, Duáliszký Adolfné, Szaker Vendelné, Mundy Lajosné, Hivokovics Jánosné. Összesen 63 drb. vankos, 12 ing, 1 drb. alsónadrág, 2 drb. törülköző, 23 huzat és toll.

Andocs községből, Vincze Pálné szül. Jakob Zsuzsánna és Boldizsár Ilus gyűjtése: Kis Jakob Pálné, Simon G. Jánosné, M. Jakob Józsefné, Kovács Istvánné, Kovács Pálné, öz. Szam Andrásné, Molnár Ferencné, Hegyi Istvánné, Földesi Mihályné, Orám Ferencné, Reichenfeld Pálné, Kerpen Mórincné, Khon Pálné, Veltner Lipótné, Teke Lászlóné, Csepregi Jánosné, Török Imréné, Kis Jánosné, Kis Imre Sándorné, Vincze Pálné, öz. Kovács B. Mihályné, öz. Mazalin Istvánné, Koronczai Jánosné, Nagy Mihályné, Földesi Gergelyné, Földesi Ferencné, Tanító Jánosné, öz. Medgyasszay Vincéné, Cserkuthy Ilona. Összesen 31 párna, 3 lepedő, 13 férfiing, 13 lábravaló, 1 trikóing, 16 törülköző, 39 vankoshuzat, 38 zsebkendő. Az adományokért ez uton is hálás köszönetet mond a veszprémi Vörös Kereszt fiókegylet.

A Dolomitok országából.

(Utí napló.)

Irta: Dorsoduro.

VIII.

Amott jön a plebános. Rövid, olaszos reverenda; olaszos nagy papi kalap, s igen-igen nagy szőges cipők rajta; míg a templom felé kapaszkodik fel a hegynek, meg-megszólijták a nivet. Mindegyikkel barátságosan beszél, vállukra tevének kezét. Olaszul hadarnak valamit, de hogy mit, ember legyen, ki megérti, olyan dialektusban. Közben megjön a trafikós néni, nagyon örül, hogy reggel korán ily szerencséje van; ugy látszik itt esemény számba megy, ha valaki tiz cigarettát vásárol. Boltja, akkora mint egy jóra való asztal; a falakon körbörköltek szentképek. Köztük egy pár igen régi olasz metszet, Tintoretto képeinek reprodukciója. Kérem, nem adná-e el őket. Nem lehet, hiszen még az anyja kapta őket — leánykorában.

Megjön az omnibus nagy csilingtusban között. Három nő és egy férfi vendége már van. Bizonyos szegénykezéssel foglalunk rajta helyet. Én utoljára. Még az országuton állok, mikor a kocsi kiejtja az ordert: a rucksackokat tessék a kocsis tetejére dobni. Hát dobálom. A fiukéi könnyen mennek, de az enyém borzasztó nehéz. Most jövök rá, hogy a pernahajderek azért nem engedték az én szálamimat megkezdenni s azért kínálgatták annyira az övéket, hogy az én zsákom maradjon meg neheznek.

Megindulnak a lovak; szép lassu trappban, egyelőre völgynek. Gyönyörű uton haladva elérjük az egy kilométernyi távolságra fekvő Pozza falut, mely 1312 méter magasságban van, elszört csoportokban levő kis házakkal. Az omnibus megáll, leadja a postát, azután tovább megy s eléri ismét egy kilométer után Perra kis falut. Innen nyílik a már vad Vajólet-völgy. Kocsisunk lehajtat egy pohár sziverősítőt s megyünk tovább az innen 4 kilométernyire eső Mazin-ba. Ugyanazon jelenet, postaváltás, egy pohár papramorgó. De itt a lovakat is váltják, sőt négyet fognak kocsink elé. Innen lépést haladunk felfelé, a kocsis az omnibus mellett gyalogol. Ostor a kezében, de a világrt sem használina, inkább beszélget álatjaival. Gyönyörű de vad vidéken haladunk tovább, a mellettem ülő hölgy tört németiséggel magyarázza a vidéket, bujja a Bedeckert. Előttünk a Col Rodella (2486 m.); oldalt a Marmolata (3360 m.) hatalmas, széles, lejtős oldalával; a szakadékokban mindenütt hó. A Marmolata, részben már olasz területen, a „dolo-

mitok királynéja”, megérdemli e nevet. „Gletschermantel“-je felejthetetlen képet nyújt a szemlélőnek. A monda szerint e széles lankás hegyoldal, valamikor szép zöld legelővel volt borítva, de mert a földesur Nagyboldogasszonykor is hordatta szénáját, az Ur örök havassá változtatta át a Marmolata-t.

Sok, halálos kimenetelű kísérlet után először 1861-ben mászták meg e hatalmas, jégmezőkkel borított csúcst.

Mazinban egy kis vendéglő hirdeti a terlaueur s traminer (?) jó tiroli borokat. A kocsis sugja az utasoknak, hogy a vendéglős zsidó. Ugy látszik ez nevezetessége e kis, 400 lakossal bíró falunak, ami érthető is, ha figyelembe vesszük, hogy Tirol és Vorarlberg egy millió lakosa között csak ezer a zsidó. Itt már sok turistát látunk. Kínálkoznak a turista vezetők, köztük fiatalok is. Ez utóbbiak „Bergführer aspirant”, mint pléh mell-táblájukon látható, s nem is mosolygok, mert eszembe jut a mi díjtalan helyettes segédfogalmazó gyakornok-jelölti kategóriánk. Megyünk tovább, elérjük az 1442 m. magasságban levő Campitello-t, gyönyörű templomával. Az ut mellett egy ház, homlokzatán e felirás:

Dies Haus ist mein, und doch nicht mein,
Dem der nach mir kommt, wir's auch nicht sein;
Den Dritten trägt man auch hinaus,
Jetzt sagt mir, wem gehört dies Haus?

— Valami banké, jegyzi meg a rossz nyelvű piktor.

Campitello nagyobb falu, lakói igen szegények lehetnek, vad, sziklás, a Duronbach által ketté szelt természetlen völgy ölen. Fekvése azonban pártatlan. A völgyekkel megszakított vad vidék, körülveve a havasokkal, imitt-amott kis zöld foltokkal, melyeken 2–3 tehén fogyasztja a füvet, kis faházikók, alázatos, jó nép, itt-ott feszület, néhány fenő, apró bokrok; itt megint a hegyszakadékokon át a havasokról szárguldo hideg szelek teszik e vidéket oly vaddá.

A Col Bodellát elhagyva, feltűnik a Langkofel s folyton hegynek kapaszkodva beérünk Canazei-be; ez 1463 m. magasban levő kis falu, igen hasonlít Campitellohoz. Felettünk a Langkofel hatalmas tömege, meredek falaival, 3178 m. magasba nyúló jeges csucsával. Mögötte a Plattkofel (2970 m.) kettős csucsával, előttünk a Fünffingerspitze (2997 m.) és a Grohmannspitze (3111 m.) (Grohmann mászta meg e csúcokat először 1869-ben.)

A Langkofel a Dolomitok egyik legszebbike; óriási tömege e sok hegy között, mint sziget áll feltűnően meredek falaival, melyeket hóval s hegyomladékból eredt törmelékkel fedett vad völgyek öveznek. Környékén 1879-ben nagy földrész, hegycsuszamlás s lavina pusztította a vidéket két héten keresztül. De két hónap is elmúlt, míg a hegyoldalak végre megállapodtak. A Langkofel lapos, nagy terjedelmű, de azért sok-sok kis csucsával ugy néz ki, mint egy góthikus dóm, melynek két főtoronyát nem építették ki. Völgyeiben tehenészet, és több helyen a valamikor felkapott, de már divatját mult „Heubad“-ok, hol is betegek ültek nyakig a fissen kaszált szénaboglyákban.

Mikor megunták magukat, kiabálásukra néhány paraszt szaladt le a Künéből vasvillával s kiszabadították a furdózt kellemetlen helyzetéből. Az „Alpenheu“ dunsztja s erjedéséből eredő melege állítólag minden tüdő s reumatikus bajra a legjobb, de mint említém, kiment a divatból.

Canazei-ig Vigó-tól 13 kilométert tettünk meg kocsin; itt leszállunk két és félóra kocsikázás után; persze az omnibus állomás, posta és vendéglő itt is egy. Kiurva a vendéglő falán:

Holet Rath von Fass:
In vino veritas!

Elhagyjuk — most már gyalog s a gyaloglás elég jól megy — a falut; az omnibus négy lóval

Hazánk legelső
és legnagyobb

templomberendezési műintézete.

Szobrászat, oltárépítézet, aranyozás és festézet. Templomok stilszerű új berendezése. Oltárok, szószékek, keresztutak, urkoporsók, szobrok, stációképek, gyónószékek és templompadok készítése.

Régi oltárok renoválása, aranyozása és festése.

Templomfestés a leggyezésűbbtől a legművészibb kivitelig. Szegény templomoknak kedvezmény és részlettörlesztés. Munkamegtekintés és megbeszélés végett saját költségemen utazom. Készített munkáim művészi és tartós kivitelét elismerő iratok ezreivel bizonyíthatom.

Árjegyzék ingyen
és bérmentesen.

LEWISCH ROBERT Szombathely.

utánunk kullóg s mert sokszor megáll a lovakat pihenettni utol sem ér bennünket a Pordvier-Jochig. a hova igyekszünk. Pedig mi is pihenünk, közben-szalánizván, most már minden szives kínálás da-cára az enyéből vendégeltem meg a társaságot. Azután pakolunk és neki vágunk az utnak, mely folyton meredeknek vezet felfelé. Jobbról-balról rettenetes magas hegyek. Néha egy-egy védettebb hegyoldalon legelő; itt kaszálnak s gyűjtenek nagyban; ifjak, leányok dolgoznak serényen, hol valami egyházi Mária-éneket, hol pedig valami vig hegyi dalt énekelve. Felettük pedig a hegyomok sokasága. Mi meg megyünk csak előre, fáradságunkat rossz viccekkel leplezve. De feledtetni fáradságunkat a vidék is, mely talán itt a legszebb, a Rosengartengruppe, Langkopfelgruppe, Seilagruppe és Marmolatagruppe között. Elérjük a Pekoi csucs mellett kanyarodót, gyönyörű kilátás nyílik visszafelé a Fassa-völgybe. Fárastó sok-sok kanyarodó után, miután már a növényzet majd egészen elmarad, mindinkább hidegebb lesz s köpenyegekben is fázunk, a Hotel Pordoi (2140 m.) mellett elballagva, végre holt fáradtan 2 óraker felérünk az ut mellett obeliszk-kel díszített Pordoijoch-hoz. Ez az obeliszk is az új Dolomiten-strasse kiépítésének emlékére emeltetett. Canazeitől idáig három óra hosszat jöttünk, folyton hegynek, s elértük utunk legmagasabb pontját.

A Pordoijoch 2252 m. magasban van. Növényzet semmi; hideg van nagyon; a csucskok egész közel látszanak hozzánk; a hegyszakadékok, hol már hó van, talán 5 perc alatt elérhetők lennének, de borzasztóan fáradtak vagyunk, bemegyünk a Touristenheimba, hol barátságos, melegfűtött ebédlő vár reánk. Jól esik itt megpihenni, míg ebédünket elköltjük. Az ebéd kitünő volt; az ebédlő zsfolva turistákkal, kik közül csak egy öreg uriember volt kellemetlen kiabáló, parancsolgató hangjával. Mindenki őt nézte. A kis pincernő sugta, hogy: nyugalmazott porosz generális. Nincs már kinek parancsolgatnia, hát ezt a szegény pincernőt exerciroztatja.

Meséli a pincernő, hogy tegnap éjjel, de még ma reggel is havazott itt, de a délelőtti nap felolvasztotta a havat. A hőmérő most 4 fokot mutat a napsütésben. A falon nagy fészület; három napos bécsi újságot is kaptunk; a kis német pincernő is folyton kívánságainkat teszi, csak ez az ordító, kellemetlen porosz ne lenne itt. Egy jó órai pihenés után, miközben noteszeinket le stemplizzük, hogy megörökítsük a 2252 m. magasságot, elindulunk jó kedvvel, ugy 3 óra után Arabba felé.

Fogászati műterem

Veszprém, Rákóczi-ter 22. sz. Telefon 49. Inter-urbán

Wellner Gyula

régi jóhírű fogászati műterme. Rendelkezésre áll az összes fogászatba vágó műveletekre.

Foghuzás, fogtömés, műfogak, fogsorok.

A szájpadiás nélküli műfogak speciális készítője.

Számtalan elismerő levél.

Tanítóknak kedvezmény.

Anyakönyvi kivonat.

— 1914. szeptember 10-től szeptember 30-ig. —

Születés.

Szűcs József közművesegéd és Lipták Lujza fia István r. kath. — Osváth Dénes földműves és Csordás Eszter fia Lajos ref. — Horváth Imre államvasuti mozdonyfűtő és Laczó Rozália leánya Etelka r. kath. — Steiner Gyula fakereskedő és Weisz Mária fia István izr. — Róza György közművesegéd és Tószoki Julianna fia István r. kath. — Czaun Terézia háziacseléd fia József r. kath. — Győry József ácscsegéd és Lipták Mária leánya Teréz Erzsébet ref. — Brenner István közművesegéd és Fuchs Mária fia Ferenc r. kath. — Fekete Sándor urod. intéző és Lengyel Aranka fia Pál izr. — Rehus János m. kir. honvédmester és Kiss Margit Anna fia János Ferenc r. kath. — Katona Mihály napszámos és Steierlein Teréz fia István r. kath. — Bauer Ádám kisbirtokos és Jung Teréz leánya Mária r. kath.

Halálozás.

Füst József szegényházi tag ref. 71 éves. — Valovics Ferenc r. kath. 5 hónapos. — Brnyik Irma r. kath. 2 éves. — Nagy Erzsébet r. kath. 16 hónapos. — Novák György Sebestyén r. kath. 21 napos. — Özv. Edii Andrásné Szöllösi Teréz r. kath. 77 éves.

Házasság.

Hopp Sándor József özv. kefekötőiparos r. kath. és Szerencsés Mária r. kath.

Fióküzlet: Balatonalmádiban.

Egyedüli fehérnemű bizományi lerakat:

Rádi István és Tsa

cégnél Veszprém, Fő-ter.

Férfi színes ingek gallér nélkül	35-46 cm.-ig raktáron.
Arak: 3.—, 4.—, 5.—, 6.—, 7.—	korona.
Férfi fehér ingek gallér nélkül	35-46 cm.-ig raktáron.
Arak: 2.—, 3.50, 5.—, 6.—, 7.50	korona.
Férfi színes turista ingek	35-47 cm.-ig raktáron.
Arak: 2.50, 3.50, 5.—, 6.—	korona.
Férfi fehér apacs ingek	3.—, 5.—, 7.—
Gyermekek fehér és színes ingek	2.50, 3.—, 3.50
Férfi hálóingek	35-47 cm.-ig raktáron. 3.—, 5.—, 6.50
Férfi alsónadrág	gombos. Arak: 2.50, 3.—, 3.50, 4.—
"	zsinóros. Arak: 1.50, 2.40, 3.—
"	rövid, színes. Arak: 2.—, 3.50

Nagy választék

Borsalino és Gyakits kalapokban,

valamint a legújabb nyakkendők-, gallér-, harisnya-, zsebkendők- és keztyűkben. Ernyők 1200 napi jótállással, sétabotokban legújabb különlegességek raktáron.

Plébanos és tanító uraknak 8% árengedmény.

Levélbeni rendelések legpontosabban eszközöltetnek, meg nem felelő árut készséggel visszaveszünk.

Három ELLENSÉG

VARJU EGÉR

ÜSZÖK

kártevésai ellen biztosan védekezhetik a földbirto- kos, a külföldön nyolc év óta bevált kitünő védőszer

CORBIN

alkalmazásával. :: Kiváló eredmények, bizonyítványok! Nem befolyásolja a mag csirázását! Egyszerű alkalmazás! Olcsó! Nagyszerűen bevált buza, kukorica, zab, rosz, répamag, árpa, kender, konyhavetemény stb. csávázásánál. Csak egyszer próbálja :: meg saját érdekében!

Igen érdekes leírást, használati utasítást és árajánlatot ingyen küld: **Dr. Keleti és Murányi** vegyészeti gyára Ujpest, valamint

a főelárusító:

OSWALD ISTVÁN
SIÓFOK.

Vasuti menetrend.

Vonat indul Veszprémből.

Alsóörs felé	
Városi állomás	Honvédlaktanya
Délelőtt 9 ó 44 p.	9 ó 48 p.
Délután 4 „ 57 „	5 „ 01 „
Czellődömök felé	
Városi állomás	Jutas
Délelőtt 10 ó 10 p.	10 ó 50 p.
Délután 2 „ 47 „	3 „ 36 „
Székesfehérvár felé	
Városi állomás	Jutas
Reggel 4 ó 05 p.	4 ó 44 p.
Reggel 7 ó 05 p.	7 „ 27 „
Délután 4 „ 08 „	4 „ 38 „
Győr felé	
Városi állomás	Jutas
Éjjel 3 ó 05 p.	3 ó 23 p.
Délelőtt 10 ó 10 p.	11 „ — „
Dombóvár felé	
Városi állomás	Jutas
Reggel 7 ó 05 p.	7 ó 37 p.
Délután 2 „ 47 „	3 „ 45 „

Vonat érkezik Veszprémbe

Alsóörs felől	
Honvédlaktanya	Városi állomás
Reggel 7 ó — p.	7 ó 04 p.
Délután 4 „ 03 „	4 „ 07 „
Czellődömök felől	
Jutas	Városi állomás
Reggel 7 ó 30 p.	7 ó 55 p.
Délután 4 „ 25 „	4 „ 55 „
Székesfehérvár felől	
Jutas	Városi állomás
Délelőtt 10 ó 39 p.	10 ó 55 p.
Délután 3 „ 28 „	4 ó 55 p.
Este 10 „ 32 „	10 „ 53 „
Győr felől	
Jutas	Városi állomás
Reggel 7 ó 03 p.	7 ó 55 p.
Délután 3 „ 22 „	3 „ 55 „
Dombóvár felől	
Jutas	Városi állomás
Délelőtt 9 ó 01 p.	9 ó 35 p.
Este 9 „ 41 „	10 „ 53 „

Bakos Kálmán

fűszer- és csemegekereskedő
Telefon 55. VESZPRÉM Telefon 55.

Ásványvíz nagy raktára!

Ajánlom friss töltésű ásvány-
és gyógyvíz nagyraktáramat.

Az összes bel- és külföldi ásványvíz
és gyógyvizek állandóan raktáramon
vannak. Főraktára:

a szt. Lukács Kristály víznek,

rendkívül kedvelt szénsavas borvíz
eredeti porcelándugós üvegekben

2 lit. 1¹/₂ lit. 1 lit. 1/2 lit.
64 fill. 56 fill. 48 fill. 30 fill.

Főraktára: **Salvator lith** savanyú-
víznek, **Mohai Agnes**,
Giesshübl, **Csizi**, **Pe-**
tánci, **Calsbadi**, **Ma-**
rienbadi, **Preblau**,
Bikszádi, **Borszéki**,
Guber, **Parádi**, **Halli**
stb. stb. vizeknek.

KESERŰVIZEK.

A vizeket vidékre szállítva a csomagolás ön-
költségen lesz felszámlítva. Nagyobb vételnél
engedmény, ismét a d o k n a k előnyár.

Az összes fűszer-, csemege- ásvány-
víz- és háztartási cikkekéről a nagy
árjegyzék bármikor megküldetik.

Johann Maria Farina Gegenüber dem Rudolfsplatz

csakis ez a valódi

kölnivíz, kölnivíz-pouder és kölnivíz-szappan.

Kapható drogériákban, gyógyszerárakban és illatszertárakban.

Ne tessék elfogadni

kölnivíz-szappant, kölnivízét és pouderét, ha nincsen rajta az eredeti és
egyedül valódi, de sokszor utánozott **JOHANN MARIA FARINA** Gegenüber
dem Rudolfsplatz. Akkor sem kell elfogadni helytelen és utánozott **kölni-**
vízét, kölnivíz-pouderét és kölnivíz-szappant, ha az itt jelzett eredeti
készítmény nem volna kapható az Ön lakhelyén, mert a világhírű cég
magyarországi képviselője:

HOLCZER EMIL ZOLTÁN Budapest, VIII., Szigetvári-utca 16. sz.
egyszerű levelezőlapra azonnal válaszol és közli, hol szerezhető be az eredeti minőség.

HIRDETÉSEK

felvétetnek a kiadóhivatalban.

MŰVEZSI SÍREMLEKEK
HAVRÁNEK ANTAL
ACD JZOBRAZ EJ
KÖFARAGO TELEPÉN
JZ-FEHÉRVÁR CÉKÉS
Tervek ingyen
Telefon 125

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
Ostromlőpeső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen új orgonák építését a
legegyszerűbbtől a legdiszesebb kiví-
telig — pneumatikai rendszer szerint.
ORGONÁK átalakítását és hangolását
jutányos árban számítom. Iskolák részére
HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben
készítek. ZONGORÁK javítását és hang-
golását úgy helyben, mint vidéken a
lehető legrövidebb idő alatt eszközölök.

Alapított 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt
a legegyszerűbbtől a
legfinomabb kivittel minden néven
nevezendő könyvnyomdai munkákat,
úgy mint: röpiratok, füzetek, köny-
vek, folyóiratok, árjegyzékek, kör-
levelek, hirdetmények, falragaszok,
évi jelentések, mérlegek, kimutatá-
sok, gyászlapok, rovatolt táblázatok,
névjegyek, meghívók, eljegyzési és
esketési tudósítások, számlák, cím-
kéik, plébániák és iskolák részére
szükséges mindennemű nyomtatvá-
nyokat jutányos árakon számítva

Raktáron tartja plébánia-
hivatalok és is-
kolák részére szükséges mindentel
hivatalos nyomtatványokat, melyek
tetszés szerint füzve vagy bekötve
szállíthatnak. Hivatalos levélpapírok
és borítékok, okmányborítékok min-
denféle alakban és színben. Egy- és
négyvonalas vizsgalapok, 10 százalék
a Tanítók Háza javára. Fizetés meg-
hagyás iránt járásbíróshoz inté-
zendő kérvény: a) Körtagsági díjjal
tartozó hátrálékosok, b) a Gondvise-
lés hátrálékosai ellen, ivenkint 4 f.

Telefon 61

Veszprémben

Telefon 61